

АКРЕДИТАЦІЯ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ США

О.В. Вощевська, кандидат педагогічних наук, доцент

В статті розкривається питання функціонування системи вищої освіти США, розглядаються характерні риси, що суттєво відрізняють американську модель системи вищої освіти від інших країн. Автор розкриває історію становлення акредитаційних органів в США. Розглянуто процедуру та необхідність проведення акредитації у вищих навчальних закладах США. Роз'яснюється важливість високого рангу акредитації вузу для самих закладів освіти, виробництва, федерального уряду, для студентів. Автор подає дані щодо рейтингу 10 кращих вузів світу.

Вищий навчальний заклад, акредитаційна комісія, підготовка фахівців, рейтинг вищих навчальних закладів.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Освітній феномен США викликає значний інтерес в дослідників різних країн, котрі займаються проблемами навчання і виховання, в освітан, молоді: зрозуміло, що економічні, науково-технічні досягнення цієї високорозвиненої держави спричинені насамперед ефективним розв'язанням освітніх проблем. Однією з характерних рис, що відрізняють вищу освіту США є недержавна акредитація вищих навчальних закладів освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі аспекти американської системи освіти вивчали: Р. Беланова, О. Даневич, Г. Глотова, С. Запрягаєв, С. Зарєцька, Г. Семєко, Е. Каверіна, О. Романовський, Х. Таб, Ф. Фенікс, М. Джонсон та ін. Питання про акредитацію вищих учбових закладів освіти у своїх працях розкривали О. Даневич, С. Калашникова, Т. Іванова та ін..

Мета статті - ознайомлення з історією створення та особливостями функціонування акредитаційної комісії США.

Виклад основного матеріалу дослідження

Розглянемо характерні риси, що суттєво відрізняють систему вищої освіти США від інших країн.

Насамперед зазначимо, що контроль з боку держави і громадськості за діяльністю вищих навчальних закладів є дуже важливим фактором якісної підготовки фахівців вищої кваліфікації. Зупинимось на цих аспектах докладніше.

Як вказує дослідник американської освітньої системи Б. Літл, вся вища освіта США формується знизу вгору, а не зверху вниз [5]. По-перше, освітня політика Америки регулюється кожним штатом. Саме

штат, а не федеральний уряд встановлює фінансові норми діяльності вищого навчального закладу, визначає навчальні вимоги до підготовки фахівців в університетах і коледжах. Тільки штат може понизити ранг вищого навчального закладу і навіть заборонити видавати дипломи.

Слід зауважити, що на думку вчених [7; 8; 9], успіхи США в галузі освіти значною мірою досягнуті за рахунок відмови держави від втручання у діяльність вищого навчального закладу та добровільної системи акредитації: на відміну від європейських систем забезпечення якості освіти, коли вищий навчальний заклад фінансується державою і перевіряється державними органами, в США діє система громадської та громадсько-державної акредитації вищих закладів освіти. Тут встановлено дуже важливу норму: фінансування навчального закладу безпосередньо залежить від результатів акредитації!

Недержавна акредитація вищих навчальних закладів є виключно американським феноменом, започаткованим у ХХ ст. Щодо аграрної освіти, то тут спочатку професійні асоціації коледжів виробили критерії оцінювання знань випускників і за цими стандартами здійснювали акредитацію спеціальностей, встановлювали вимоги до вступників тощо. Зокрема, першу акредитацію вищих аграрних навчальних закладів було проведено у 1907 р. У цьому ж році Рада з аграрної освіти Американської аграрної асоціації разом з американською асоціацією аграрних коледжів опублікували перший список американських навчальних закладів, які забезпечували необхідну професійну підготовку аграрників [4].

Перші агенції для координування зусиль щодо оцінювання діяльності вищих навчальних закладів були створені у 1949 р. Провідною серед них стала Національна комісія з акредитації (NCA - Council for Higher Education Accreditation), яку заснувала сімка найважливіших об'єднань вищих аграрних закладів, які функціонували як органи спеціалізованої акредитації.

До середини ХХ ст. переважно, акредитаційні органи працювали відокремлено, самостійно. Для удосконалення процедур оцінювання вищих навчальних закладів у 1949 р. різні акредитаційні комісії та Національний комітет регіональних акредитаційних агенцій (NCRAA – National Committee of Regional Accrediting Agencies) були об'єднані в регіональні комісії. Як результат своєї діяльності, NCRAA щороку публікувала список навчальних закладів, які успішно пройшли регіональну акредитацію. Не зайве вказати, що у 1969 р. NCRAA стає Федерацією регіональних акредитаційних комісій вищої освіти (FRACHE – Federation of Regional Accrediting Commissions of Higher Education).

Але на той час акредитація, хоча й формувала єдині вимоги до діяльності вищих навчальних закладів, інформувала суспільство про стан якості підготовки фахівців вищої кваліфікації, суттєво не впливала на державну освітню політику. Актуальним стало питання про координацію діяльності акредитаційних організацій: щоб використовувати результати акредитації для фінансування вищих навчальних закладів, держава мусила певним чином контролювати, впливати на ці процеси. У 1975 р.

було об'єднано зусилля NCA і FRACHE та створено Раду з акредитації вищої освіти (COPA – Council on Post-Secondary Accreditation), яка нині об'єднує більше 40 спеціалізованих акредитаційних органів.

COPA є неурядовою організацією, яка координує роботу органів акредитації та об'єднує Асамблею органів інституційної акредитації (AIAB – Accreditation Institute of Assessment Body), Асамблею органів спеціалізованої акредитації (ASAB – Accreditation of Special Assessment Body) та Асамблею президентів з розробки політики акредитації (PPAA – Presidents Policy Assembly on Accreditation).

Цікаво те, що COPA: а) бере участь у розробці вимог до діяльності акредитаційних органів; б) інформує Національний консультативний комітет з питань діяльності та відбору на акредитацію вищих навчальних закладів про діяльність органів акредитації; в) бере участь у публікації вимог до органів акредитації та критеріїв оцінювання діяльності вищого навчального закладу. У свою чергу, Національний консультативний комітет з питань діяльності та відбору на акредитацію вищих навчальних закладів готує для Міністерства освіти рекомендації щодо визнання акредитаційних органів та результатів акредитації вищих навчальних закладів. І вже на підставі отриманих даних Міністерство освіти США здійснює фінансування вищих навчальних закладів, що пройшли акредитацію.

Щодо аграрної освіти, то тут варто відмітити наступне. Американська рада з питань аграрної освіти та інші асоціації вищих аграрних навчальних закладів є добровільними об'єднаннями, які координують у країні діяльність коледжів та університетів, беруть участь у розробці вимог до акредитації, опублікуванні матеріалів акредитаційних органів тощо. Державні органи встановлюють критерії і періодично контролюють органи акредитації для того, щоб впевнитись, що вони дійсно перевіряють якість підготовки фахівців-аграрників.

Коротко розглянемо процедуру акредитації вищого навчального закладу США. Загальні підходи, що використовуються як інституційними, так і спеціалізованими органами акредитації, включають [1; 2; 3]: 1) суворий та об'єктивний самоаналіз діяльності вищого навчального закладу; 2) всебічне оцінювання експертами (працівники освіти; фахівці, відібрані відповідно специфіки інституту; представники громадськості) на місцях ефективності управління закладом освіти, діяльності адміністрації, фінансових та матеріальних ресурсів, рівня підготовки фахівців тощо; 3) прийняття рішень акредитаційною комісією.

Процес акредитації вищого навчального закладу здійснюється досить демократично. З доповіддю експертів, їх висновками щодо діяльності навчального закладу знайомиться адміністрація та дає обґрунтовані відповіді на зауваження. Після цього матеріали самоаналізу, доповідь експертів, відповіді навчального закладу на зауваження детально розглядаються комісією з акредитації для прийняття рішення про статус навчального закладу (акредитацію навчальних програм розглянемо у п. 2.1). Якщо університет, інститут чи коледж не

погоджується з рішенням акредитаційної комісії, він має право його оскаржити відповідно до прийнятих норм. Додамо, що переважно вищий навчальний заклад США підлягає такій перевірці раз на 5 або 10 років.

Висновки. Підсумовуючи, слід зазначити, що в об'єктивній, всебічній акредитації вищого навчального закладу США зацікавлені:

- вищі навчальні заклади, адже акредитаційний ранг є стимулом для самовдосконалення, гарантом престижності, популярності і, відповідно, відкриває можливості залучення до навчання більшої чисельності студентів і, як наслідок, зростання державної фінансової підтримки та інших асигнувань;

- федеральний уряд і штати, оскільки результати акредитації дозволяють ефективніше розподіляти й використовувати державні кошти та реалізовувати освітню політику;

- виробництво, бо акредитація вищого навчального закладу сприяє підвищенню рівня підготовки фахівців. Промисловці, бізнесмени, володіючи інформацією про акредитаційний статус університету чи коледжу, можуть кваліфікованіше вирішувати питання спонсорської допомоги, фінансування окремих програм чи надання матеріальної допомоги студентам;

- студенти, оскільки акредитаційний ранг вищого навчального закладу регламентує зарахування академічних кредитів при вступі студента до навчання чи у разі його переходу з одного навчального закладу в інший.

При цьому, американські вищі навчальні заклади конкурують між собою, намагаючись підвищити свій статус. І хоча у США відсутній загальнодержавний рейтинг вищих навчальних закладів, різноманітні фонди і недержавні організації готують власні звіти про "котирування" вищих навчальних закладів країни. Зокрема, щороку американський журнал Newsweek визначає "сто глобальних університетів" світу, де вищі навчальні заклади США традиційно займають 70-80 позицій. Для прикладу, наведемо рейтинг десяти кращих вищих навчальних закладів світу у 2014 р. [6]:

- 1.Каліфорнійський технологічний інститут (США);
- 2.Гарвардський університет (США);
- 3.Оксфордський університет (Великобританія);
- 4.Стенфордський університет (США);
- 5.Кембріджський Університет (Великобританія);
- 6.Массачустський технологічний інститут (США);
- 7.Принстонський університет (США);
- 8.Каліфорнійський університет Берклі (США);
- 9.Імперський Коледж Лондона;
10. Ельський університет (США);

Характерне те, що серед 10 кращих університетів світу – 8 американських!

Список літератури

1. Американский университет и его интеллектуальный потенциал : аналит. обзор / [под ред. Т. П. Иванова]. – М. : ИНИОН, 1989. – 47 с.
2. Вища освіта у США : специфіка та процес вступу : довідкове видання для студентів і дослідників / [за ред. О. В. Даневича]. – К. : ВД "КМ Академія", 2004. – 176 с.
3. Калашникова С. А. Управління державним сектором вищої освіти США : автореф. дис.на здобуття наук. ступеня канд. наук з державного управління : спец. 25.00.05 „Галузеве управління” / С. А. Калашникова. – К., 1999. – 19 с.
4. Кравченко Ю. С. Підготовка фахівців з агрономії в світі / Ю. С Кравченко : матеріали всеукр. наук.-практ. конф. [”Реформування системи аграрної освіти в Україні: досвід і перспективи”], К., НАУ, 2005. – Ч.1. – С. 84–87.
5. Литтл, Брюс А. Высшее образование в США / Литтл Б. А. ; пер. с англ. Е. Воронова. – Сімферополь : [б. и.], 1997. – 243 с.
6. Рейтинг найкращих ВНЗ світу [електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.bbc.co.uk/ukrainian/science/2014/10/141002_world_university_rankings_vs
7. Finn Chester, Rebarder Teodor. Education Reform in the '90s. / Finn Chester, Rebarder Teodor. - Maxwell Macmillan International, USA, 1992. – 330 p.
8. Mauch J. Reform and Change in Higher Education. Garland Studies in Higher Education / Mauch J., Sabloff P.- USA, 1995. - Vol. 2 – 420 p.
9. Pulliam J. History of Education in America. / Pulliam J., Patten J. - Prentice-Hall, Inc., USA, 1995. - Sixth Edition. – 460 p.

В статье рассматриваются вопросы функционирования высшего образования США, а также характерные особенности, благодаря которым американская модель системы высшего образования США отличается от других стран. Автор раскрывает историю становления аккредитационных органов США. Рассматривается процедура и необходимость проведения аккредитации высшего учебного заведения. Разъясняется важность высокого аккредитационного ранга учебного заведения для самих вузов, производства, федерального правительства, студентов. Автор приводит данные рейтинга 10 лучших вузов мира.

Высшее учебное заведение, аккредитационная комиссия, подготовка специалистов, рейтинг высших учебных заведений.

The article deals with the questions of american high school functioning. The author notes that success of the USA in the sphere of education is achieved mainly due to non-intervention of state in the work of higher educational establishment and voluntary accreditation system. It should be noted, that European educational establishments are financed and checked by the state unlike American institutes. Characteristics that strongly distinguish

American model of higher education system from other countries are described here. The history of accreditation agencies formation is described here. The author highlights the procedure and the necessity of accreditation in higher educational establishments of the USA. Necessity of high accreditation rank for educational establishments, production, federal government, students is explained here. The author gives the list of ten the best educational institutions in the world.

Higher educational establishment, accreditation agency, specialists training, higher educational establishments rank.

УДК: 371.134: 811.1/2

ЗАСТОСУВАННЯМ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПІДГОТОВЦІ СУЧАСНИХ ФАХІВЦІВ – ЕКОЛОГІВ

***В. М. Галімова, кандидат хімічних наук,
І.В. Суровцев, кандидат технічних наук,
С.К. Галімов, аспірант***

Розглянуто питання використання сучасних комп'ютерних технологій як важливої складової професійної компетентності майбутніх фахівців – екологів. Застосовано програмно-комп'ютерний аналізатор «М-ХАІ000-5» у навчальному процесі як сучасний аналітичний прилад для дослідження, контролю та оцінки стану забруднення важкими металами об'єктів навколишнього природного середовища. Акцентовано підвищення не тільки теоретичного, а саме головне – дуже необхідного сьогодні професійно-практичного рівня підготовки майбутніх екологів.

Комп'ютерні технології, аналітичний прилад «М-ХАІ000-5», важкі метали, еколог, студент.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Головним завданням сучасних університетів є підготовка висококваліфікованих фахівців з різних галузей науки і техніки серед яких і екологи, які повинні вміти виконувати завдання суспільства з екологічної безпеки та охорони і контролю стану забруднення об'єктів навколишнього природного середовища. У Національній доктрині розвитку освіти вказано, що «Пріоритетним напрямком розвитку освіти є впровадження сучасних інформаційних технологій, які забезпечують подальше удосконалення навчально-виховного процесу, доступність та ефективність освіти, підготовку фахівців до життєдіяльності в інформаційному сучасному суспільстві» [1]. «Інформаційне суспільство – це суспільний устрій, основним чинником розвитку якого є створення і використання індустрії

© В. М. Галімова, І.В. Суровцев, С.К. Галімов, 2014